

Sygn. akt II ZOW 73/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

Ławnik SN Elżbieta Mazur- Orlik

Protokolant starszy inspektor sądowy Anna Rusak

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla
łódzkiego okręgu regionalnego prokuratora Rafała Sławnikowskiego
w sprawie S. S. byłego prokuratora Prokuratury Okręgowej w W.
obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 pkt 5 Prawa
o prokuraturze
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej,
na rozprawie w dniu 15 lutego 2023 r.
odwołań: obwinionego i jego obrońcy
od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym
z dnia 27 stycznia 2022 r., sygn. akt [...]

I. uchyla zaskarżone orzeczenie i na podstawie art. 1 § 2 k.k. w
zw. z art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 Prawa o
prokuraturze postępowanie dyscyplinarne wobec S. S. umarza;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. A. 738
(siedemset trzydzieści osiem) zł, w tym podatek VAT, tytułem

wynagrodzenia za obronę z urzędu obwinionego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym;

III. kosztami postępowania dyscyplinarnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym orzeczeniem z dnia 27 stycznia 2022 r., sygn. akt [...], uznał obwinionego S. S. - prokuratora Prokuratury Okręgowej w W. za winnego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego w postaci uchybienia godności urzędu prokuratora polegającego na niewywiązaniu się z obowiązku określonego w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020, poz. 190) do złożenia w terminie do dnia 16 marca 2020 r. oświadczenia, którym mowa w art. 103a § 1 ustawy Prawo o prokuraturze, tj. o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2021, poz. 66) – dalej Prawo o prokuraturze – i za ten czyn wymierzył mu karę upomnienia. Ponadto, kosztami postępowania dyscyplinarnego oraz obrony z urzędu w wysokości 738 zł obciążył Skarb Państwa.

Odwołanie od tego orzeczenia wniósł obwiniony oraz jego obrońca. Obwiniony S. S. zaskarżył je w całości i zarzucił obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k., art. 424 § 1 i 2 k.p.k., polegającą na zaniechaniu przez Sąd Dyscyplinarny dążenia do realizacji zasady prawdy materialnej, co znalazło odzwierciedlenie w:

1. zaniechaniu przeprowadzenia zawnioskowanych przez obwinionego w piśmie z dnia 18 października 2021 r. czynności dowodowych, poza uzyskaniem jedynie od Prokuratora Okręgowego w W. informacji odnośnie niepodjęcia przez niego co do osoby obwinionego inicjatywy w zakresie wdrożenia do realizacji obowiązku wynikającego z zarządzeń Prokuratury Krajowej w W., wydanych jako wytyczne do przepisu art. 103a §1 pkt 1, 2, 3 ustawy Prawo o prokuraturze;

2. zaniechaniu przeprowadzenia zawnioskowanego przez obrońcę obwinionego, na rozprawie w dniu 14 stycznia 2022 r., dowodu z wyjaśnień obwinionego przed sądem w odniesieniu do uprawnienia, o jakim mowa w treści art. 386 § 3 k.p.k.;
3. niedopełnieniu w treści uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia ustosunkowania się do kwestii poglądów prawnych, wyrażonych przez strony, w szczególności przez obrońcę obwinionego na rozprawie w dniu 14 stycznia 2022 r. w trakcie przemówienia końcowego, szczegółowo zaprotokołowanego w protokole tegoż posiedzenia.

Obwiniony wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Obrońca obwinionego zaskarżyła orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego I instancji również w całości, zarzucając naruszenie prawa materialnego:

1. art. 103a § 1 pkt 1, 2 i 3 ustawy Prawo o prokuraturze poprzez błędne uznanie, że prokurator ma obowiązek składać wskazane w tym przepisie oświadczenie również w sytuacji, gdy: nie jest członkiem zrzeszenia, w tym stowarzyszenia; nie pełni funkcji w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej, nie był członkiem partii politycznej przed powołaniem na stanowisko prokuratora, podczas gdy sama treść omawianego przepisu wskazuje, że jest to obowiązek wyłącznie o charakterze pozytywnym i aktualizuje się on wyłącznie w sytuacji, gdy dany prokurator, odpowiednio, może wskazać nazwę i siedzibę zrzeszenia, pełnione funkcje oraz okres członkostwa, może wskazać nazwę i siedzibę fundacji oraz okres pełnienia funkcji oraz może wskazać nazwy partii, pełnionych funkcji oraz okres członkostwa, czyli w sytuacji rzeczywistego zaistnienia wymienionych w przepisie okoliczności, natomiast ze stanu faktycznego ustalonego w sprawie wynika, że obwiniony nie był członkiem zrzeszenia, w tym stowarzyszenia, nie pełnił funkcji w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej oraz nie był członkiem partii politycznej przed powołaniem na stanowisko prokuratora;
2. art. 103a § 1 pkt 1, 2 i 3 w zw. z art. 150 § 1 i § 3 ustawy Prawo o prokuraturze poprzez błędne uznanie, że obwiniony, nawet pomimo

zawieszenia w czynnościach służbowych, miał obowiązek złożyć oświadczenie z art. 103a § 1 pkt 1, 2 i 3 ustawy Prawo o prokuraturze z uwagi na fakt, że miał on obowiązek pozostawania w dyspozycji przełożonego, podczas gdy, zgodnie z art. 150 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze obowiązek pozostawania przez zawieszzonego prokuratora w dyspozycji przełożonego dotyczy wyłącznie przypadku zawieszenia na okres do 6 miesięcy, zaś treść art. 150 § 3 ustawy Prawo o prokuraturze, który odnosi się do przypadku zawieszenia prokuratora w czynnościach służbowych na okres przekraczający 6 miesięcy, nie wymienia obowiązku pozostawania przez takiego prokuratora w dyspozycji przełożonego, natomiast ze stanu faktycznego ustalonego w sprawie wynika, że obwiniony pozostawał w stanie zawieszenia w czynnościach służbowych od dnia 7 marca 2005 r., a więc w wymiarze dalece przekraczającym okres 6 miesięcy;

3. art. 137 § 1 pkt 5 ustawy Prawo o prokuraturze poprzez błędne uznanie, że w sytuacji obwinionego brak złożenia oświadczenia przewidzianego w art. 103a § 1 pkt 1, 2 i 3 ustawy Prawo o prokuraturze stanowi delikt dyscyplinarny w postaci uchybienia godności urzędu, podczas gdy, pojęcie uchybienia godności urzędu jest pojęciem nieostrym oraz nieposiadającym ustawowej definicji, jak również nie sposób wywieść uchybienia godności urzędu prokuratora oraz wystąpienia negatywnych skutków dla instytucji z braku złożenia przez obwinionego przedmiotowego oświadczenia w sytuacji, gdy: nie jest członkiem zrzeszenia, w tym stowarzyszenia, nie pełni funkcji w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej, nie był członkiem partii politycznej przed powołaniem na stanowisko prokuratora, natomiast z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, że obwiniony faktycznie nie był członkiem zrzeszenia, w tym stowarzyszenia, nie pełnił funkcji w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej, nie był członkiem partii politycznej przed powołaniem na stanowisko prokuratora, jak również był gotów złożyć takie oświadczenie w sytuacji przekazania mu stosownego formularza.

Na podstawie tak skonstruowanego zarzutu obrońca obwinionego wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie obwinionego oraz o zasądzenie od Skarbu Państwa na jej rzecz kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu obwinionemu w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione w obu odwołaniach nie zasługują na uwzględnienie. Sam fakt ich wniesienia skutkował jednak uchyleniem zaskarżonego orzeczenia i umorzeniem postępowania, gdyż przypisany obwinionemu czyn nie stanowił deliktu dyscyplinarnego ze względu na nieosiągnięcie na skutek jego popełnienia wymaganego poziomu społecznej szkodliwości

S. S. w sposób błędny wywodził w swoim odwołaniu, że zaskarżone orzeczenie było dotknięte naruszeniami prawa procesowego. Przede wszystkim należy wskazać, że w postępowaniu odwoławczym wykluczona jest możliwość skutecznego podniesienia naruszenia przepisów o charakterze dyrektyw, a do takich należą regulacje zawarte w art. 2 § 2 i art. 4 k.p.k. Zasady prawdy materialnej i obiektywizmu wyrażone w powołanych przepisach, należą do podstawowych dyrektyw obowiązujących w postępowaniu karnym, także zatem w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów, jednak uchybienie tym zasadom musi materializować się w naruszeniu konkretnych przepisów szczególnych o postępowaniu, gdyż to prawidłowość stosowania przepisów szczególnych może świadczyć o respektowaniu wymienionych dyrektyw. Naruszenia szczególnych przepisów postępowania, związane z wadliwością przeprowadzenia określonych czynności procesowych mogą dopiero przybrać formę zarzutów procesowych, a ich zaistnienie może w swoich skutkach prowadzić do twierdzenia o uchybieniu przywołanym wyżej zasadom.

Podnoszone przez obwinionego naruszenie art. 424 § 1 i 2 k.p.k. nie miało miejsca, gdyż uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia bez wątpienia spełnia wymogi wynikające ze wskazanych przepisów, zarówno w płaszczyźnie formalnej, jak i merytorycznej. Uzasadnienie to w sposób prawidłowy przedstawia zarówno ocenę dowodów, jaką przeprowadził Sąd Dyscyplinarny, dokonane ustalenia faktyczne, jak i przyczyny, dla których ustalono, że przypisane obwinionemu

zachowanie stanowi przewinienie dyscyplinarne. Nie sposób zatem przyjąć, by doszło do naruszenia regulacji zawartych w art. 424 k.p.k. To, że Sąd Dyscyplinarny nie odniósł się do wypowiedzi obrońcy z jej mowy końcowej oznacza natomiast tyle, że wyrażonego wówczas stanowiska nie uwzględnił, na co zresztą wskazuje treść samego orzeczenia. Poza tym, nawet gdyby doszło do naruszenia art. 424 k.p.k., w realiach sprawy nie sposób byłoby stwierdzić wpływu takiego naruszenia na treść zaskarżonego orzeczenia, czego przecież wymaga art. 438 pkt 2 k.p.k., zwłaszcza jeżeli wziąć pod uwagę treść art. 455a k.p.k.

Chybiony jest również zarzut drugi podniesiony przez obwinionego. Nie ulega wątpliwości, że z art. 386 § 3 k.p.k. wynika uprawnienie oskarżonego do odniesienia się do stawianego mu zarzutu oraz do składania wyjaśnień, a przepis ten ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów, co wynika z art. 171 pkt 1 Prawa o prokuraturze. Należy jednak zwrócić uwagę, że w zakresie uprawnienia do składania wyjaśnień oraz do udziału w czynnościach postępowania dyscyplinarnego Prawo o prokuraturze przewiduje szereg rozwiązań szczególnych, których zastosowanie łagodzi rygoryzmy wynikające z ustawy karnej procesowej. Przede wszystkim z art. 157a Prawa o prokuraturze wynika, że w sprawach uregulowanych w rozdziale o odpowiedzialności dyscyplinarnej nie stosuje się przepisu art. 117 § 2 k.p.k., chyba że ustawa nakazuje zawiadomienie uczestnika o terminie czynności procesowej, a brak jest dowodu, że został on o nim powiadomiony. W postępowaniu dyscyplinarnym przeprowadzeniu rozprawy nie sprzeciwia się zarówno nieusprawiedliwiona, jak i nawet usprawiedliwiona nieobecność obwinionego oraz jego obrońcy, chyba sprzeciwia się temu dobro postępowania dyscyplinarnego. W rozprawie przed Sądem Dyscyplinarnym brał udział obrońca obwinionego, a więc standard związany z zapewnieniem prawa do obrony został zachowany. Nadto w postępowaniu dyscyplinarnym obwiniony może złożyć wyjaśnienia na piśmie, także na etapie rozprawy (art. 155 § 2a Prawa o prokuraturze), co umożliwia mu przedstawienie swojej wersji wydarzeń oraz oceny postawionego zarzutu w sytuacji, kiedy nie chce lub nie może wziąć udziału w rozprawie. Należy zresztą odnotować, że w niniejszym postępowaniu, na etapie poprzedzającym rozprawę obwiniony przedstawiał swoje stanowisko w formie pisemnej i choć w znacznej mierze dotyczyło ono kwestii formalnych, nie było

przeszkód by w formie pisemnej wypowiedział się również merytorycznie. W tym stanie rzeczy nie sposób uznać, by doszło do naruszenia art. 386 § 3 k.p.k.

Chybiony jest również pierwszy z postawionych przez obwinionego zarzutów. Potrzeba dowodzenia w sprawie zawsze bowiem jest uzależniona od charakteru zarzucanego czynu oraz okoliczności, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Uwzględniając takie założenie nie sposób uznać, by niniejszej sprawie konieczne było dowodzenie ponad zakres, jaki został zrealizowany. Obwiniony nie kwestionował bowiem faktu zaniechania, jakie zostało mu zarzucone we wniosku o ukaranie, co powoduje, że należało ustalić tylko, czy fakt taki miał miejsce, a także dokonać jego oceny z punktu widzenia zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej. Zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy było przeprowadzanie innych dowodów i prawidłowo w tym zakresie nie były podejmowane czynności procesowe.

Nie zasługiwały na uwzględnienie także zarzuty wskazujące na naruszenia prawa materialnego, jakich miał się dopuścić Sąd I instancji, podniesione w odwołaniu obrońcy obwinionego.

W szczególności nie doszło do uchybienia regulacjom z art. 103a § 1 pkt 1, 2 i 3 Prawo o prokuraturze, które miały w sprawie zastosowanie ze względu na odsyłający charakter art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020, poz. 190), którego z kolei naruszenie zarzucono, a następnie przypisano obwinionemu.

Zgodnie z treścią art. 103a § 1 Prawa o prokuraturze, prokurator jest obowiązany do złożenia pisemnego oświadczenia o członkostwie w zrzeszeniu, w tym w stowarzyszeniu - ze wskazaniem nazwy i siedziby zrzeszenia, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa (pkt 1), funkcji pełnionej w organie fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej - ze wskazaniem nazwy i siedziby fundacji oraz okresu pełnienia funkcji (pkt 2) oraz o członkostwie w partii politycznej przed powołaniem na stanowisko prokuratora, a także w okresie sprawowania urzędu przed dniem 29 grudnia 1989 r. - ze wskazaniem nazwy partii, pełnionych funkcji oraz okresu członkostwa. W myśl art. 103a § 2 Prawa o prokuraturze oświadczenia, o których mowa w § 1, prokuratorzy składają odpowiednio

właściwemu prokuratorowi regionalnemu, prokuratorowi okręgowemu, naczelnikowi oddziałowej komisji lub naczelnikowi oddziałowego biura lustracyjnego.

Wbrew stanowisku skarżącej, art. 103a § 1 Prawa o prokuraturze ma zastosowanie zarówno wtedy, gdy prokurator jest członkiem zrzeszenia wymienionego w pkt. 1, pełni funkcje w takim zrzeszeniu lub fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej, czy też przed 29 grudnia 1989 r. był członkiem partii politycznej, jak i wówczas, gdy nie jest członkiem takiego zrzeszenia, nie pełni funkcji w wymienionych w przepisie podmiotach, jak i nie był członkiem partii politycznej we wskazanym czasie.

Za takim stanowiskiem przemawia użycie w przywołanym wyżej przepisie przyimka „o”, łączącego się zwykle z wyrazami nadrzędnymi oznaczającymi m.in. czynność, czy też temat, treść, cel określony w wyrazie nadrzędnym (zob. M. Szymczak (red.), Słownik języka polskiego, Warszawa 1996, t. II, s. 384). Wynika z tego, że formułując w art. 103 § 1 Prawa o prokuraturze określony tam obowiązek, ustawodawca wprowadził podstawę prawną do ujawnienia informacji o określonym zjawisku, a więc na temat zjawiska, jakim jest członkostwo prokuratora w zrzeszeniu, pełnienie w tym zrzeszeniu funkcji, a także członkostwo w partii politycznej przed 29 grudnia 1989 r. Ujawnienie informacji o tych stanach może nastąpić zarówno poprzez wskazanie pozytywne, a więc przedstawienie zrzeszeń, do których należy prokurator i ewentualnie pełnionych w nich funkcji, czy też przed 29 grudnia 1989 r. także partii politycznych, jak również poprzez wskazanie na brak przynależności. W obu sytuacjach udzielona jest informacja o przewidzianym w ustawie stanie rzeczy, a więc przedmiocie regulacji przepisów zamieszczonych w art. 103a § 1 Prawa o prokuraturze.

Argumentację tę wspiera również wykładnia systemowa, wynikająca z uwzględnienia przepisów zawartych art. 103a § 2-3 oraz § 4 Prawa o prokuraturze. W art. 103a § 2 i 3 Prawa o prokuraturze mowa o podmiotach, którym należy składać oświadczenia, o których mowa w art. 103a § 1 tej ustawy, przy czym jako osoby zobowiązane do złożenia oświadczeń wymienieni zostali prokuratorzy wszystkich jednostek, bez zróżnicowania poprzez element pozytywny, tj. fakt przynależności do zrzeszeń lub partii politycznych. Taki sposób regulacji jak przewidziany w art. 103a § 2 i 3 Prawa o prokuraturze prowadzi do wniosku, że

obowiązek złożenia oświadczenia z art. 103a § 1 tej ustawy ma charakter powszechny i obejmuje wszystkich prokuratorów w stanie czynnym. Wynika to również z art. 103a § 4 Prawa o prokuraturze, który stanowi, że oświadczenia, o których mowa w § 1, składa się w terminie 30 dni od dnia objęcia urzędu prokuratora, a także w terminie 30 dni od powstania lub ustania okoliczności, o których mowa w § 1.

Podkreślenia wymaga, że cytowany przepis wskazuje na konieczność złożenia informacji także wówczas, kiedy dochodzi do ustania „okoliczności, o których mowa w § 1”, a więc do ustania członkostwa w zrzeszeniu lub pełnienia funkcji w zrzeszeniu lub fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej. Nie ulega wątpliwości, że ustanie okoliczności, o których mowa w art. 103a § 1 Prawa o prokuraturze prowadzi może do stanu, kiedy prokurator nie jest już członkiem żadnego zrzeszenia, ani też nie pełni żadnej funkcji objętej obowiązkiem ujawnienia. Złożenie oświadczenia o ustaniu okoliczności, o których mowa w art. 103a § 1 Prawa o Prokuraturze w swoich skutkach jest zatem tożsame z sytuacją, kiedy prokurator nie jest członkiem zrzeszenia, ani nie pełni określonych w rozważanym przepisie funkcji, a to powoduje, że od sytuacji tych należy oczekiwać tożsamego uregulowania. Tożsamość taka zapewniona jest jedynie w sytuacji, kiedy obowiązek z art. 103a § 1 Prawa o prokuraturze traktowany jest jako obowiązek złożenia oświadczenia zarówno w sensie pozytywnym, jak i negatywnym. Należy także dodać, że w art. 103a § 1 pkt 2 Prawa o prokuraturze, traktującym o pełnieniu funkcji w zrzeszeniu lub fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej, mowa o obowiązku wskazania okresu pełnienia tej funkcji, niezależnie od tego, czy jej pełnienie jest aktualne na czas składania oświadczenia. Dotyczy to również okresu członkostwa w zrzeszeniu (art. 103a § 1 pkt 1 Prawa o prokuraturze), co prowadzi do wniosku, że obowiązek wskazania na członkostwo w zrzeszeniu istnieje także wówczas, gdy na czas składania oświadczenia członkostwo to nie jest już aktualne.

Wyniki wykładni systemowej także więc prowadzą do wniosku, że obowiązkiem z art. 103a § 1 Prawa o prokuraturze objęte jest wskazanie w rozważanym oświadczeniu zarówno faktu pozytywnego, związanego z członkostwem w wymienionych tam podmiotach, pełnieniem określonych funkcji,

jak również zaprzeczenie członkostwu, względnie pełnieniu wymienionych w przepisie funkcji. Z tych względów zaskarżone orzeczenie nie jest dotknięte naruszeniem prawa materialnego, podniesionym w zarzucie z pkt. 1 odwołania obrońcy obwinionego.

Pozbawiony podstaw jest także drugi z podniesionych przez obrońcę zarzutów, przy czym po części wynika, jak się wydaje, z niedokładnej lektury uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia. Sąd Dyscyplinarny w uzasadnieniu tym wyraźnie natomiast wskazał, że „(...) zawieszenie w czynnościach nie zwalnia prokuratora od ustawowych obowiązków. Zawieszony w czynnościach prokurator nadal jest prokuratorem i obowiązują go wszystkie powyższe standardy” (s. 6 uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia). Treść regulacji, z której naruszeniem został związany w niniejszym postępowaniu dyscyplinarnym fakt popełnienia deliktu przez obwinionego S.S., jak już wyżej zaznaczono, nie pozostawia wątpliwości, że obowiązuje wszystkich prokuratorów w stanie czynnym. Nie zawiera ona żadnych zastrzeżeń co do obowiązywania pod względem podmiotowym, a co za tym idzie nie różnicuje sytuacji prawnej prokuratorów zawieszonych w czynnościach służbowych oraz wykonujących takie czynności. Z żadnej innej obowiązującej regulacji nie sposób również wyprowadzać tezy o nieobowiązywaniu art. 103a Prawa o prokuraturze prokuratorów zawieszonych w czynnościach służbowych. Zawieszenie w czynnościach służbowych prokuratora skutkuje m.in. tym, że nie może on tych czynności wykonywać. Nie oznacza to bynajmniej, że prokurator przestaje być prokuratorem w służbie, ani że przestają go dotyczyć inne obowiązki ustawowe, zwłaszcza, że obowiązek z art. 103a § 1 Prokuraturze jest tylko jednym z wielu, jakie obciążają prokuratora. Przykładowo prokurator, nawet jeżeli jest zawieszony w czynnościach służbowych, ma obowiązek składania oświadczenia majątkowego (art. 104 § 1 Prawa o prokuraturze), ja również obowiązek zawiadomienia o zamiarze podjęcia dodatkowego zatrudnienia, a także o podjęciu innego zajęcia lub sposobu zarabkowania (art. 103 § 4 Prawa o prokuraturze). Wskazać także należy, że prokurator zawieszony w czynnościach służbowych na podstawie zarządzenia przełożonego dyscyplinarnego ma obowiązek pozostawania w dyspozycji przełożonego i wykonywania obowiązków ściśle określonych w zarządzeniu o zawieszeniu w czynnościach, co wynika z art.

150 § 1 Prawa o prokuraturze. Treść tego przepisu potwierdza zatem charakter statusu prokuratora zawieszonego w czynnościach, prawidłowo określonego przez Sąd Dyscyplinarny w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Nie ma również podstaw do tego, by podzielić trzeci zarzut sformułowany w odwołaniu przez obrońcę, związany z oceną zaniechania S. S. przez pryzmat art. 137 § 1 pkt 5 Prawa o prokuraturze. Trafnie Sąd Dyscyplinarny I instancji uznał, że zachowanie polegające na braku realizacji obowiązku z art. 103a § 1 Prawa o prokuraturze stanowi przewinienie dyscyplinarne w postaci uchybienia godności urzędu prokuratorskiego. Jak wynika z treści art. 92 § 1 Prawa o prokuraturze, prokurator przy powołaniu składa ślubowanie, którego rota obejmuje m.in. stanie na straży prawa, strzeżenie praworządności, sumienne wypełnianie obowiązków. Pomimo, że ustawa nie definiuje pojęcia uchybienia godności urzędu, które stanowi znamię deliktu dyscyplinarnego, znamię to ulega zawsze konkretyzacji w realiach określonego zachowania. Nie może jednak budzić wątpliwości, że uchybienie godności urzędu prokuratora, a więc formalna realizacja znamienia z art. 137 § 1 pkt 5 Prawa o prokuraturze, zachodzi wówczas, kiedy prokurator swoim postępowaniem narusza prawo oraz nie wypełnia ciężących na nim ustawowych obowiązków. Taka natomiast sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. Słusznie Sąd Dyscyplinarny I instancji wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, że uchybienie godności urzędu ma miejsce wówczas, kiedy postępowanie prokuratora poza wykonywanymi czynnościami służbowymi godzi w autorytet prokuratora, obniża jego prestiż w społeczeństwie i osłabia zaufanie do prokuratora jako rzecznika prawa i stróża praworządności. W tych właśnie kategoriach należy postrzegać zaniechanie, jakie zostało przypisane obwinionemu S. S.. Oczywiście jest bowiem, że prokurator nawet w wyższym stopniu jest zobowiązany do przestrzegania obowiązujących przepisów, gdyż jego postępowanie powinno służyć w tym zakresie za swego rodzaju model, wzór właściwego zachowania względem obowiązujących norm prawnych. W sytuacji, kiedy prokurator normy te narusza, podaje w wątpliwość zaufanie do urzędu prokuratorskiego jako urzędu stojącego na straży prawa i zapewniającego jego realizację w państwie. Trudno bowiem pokładać zaufanie w urzędzie prokuratorskim w zakresie stania na straży praworządności, gdy określony

prokurator nie stosuje się do obowiązujących go przepisów. Już te okoliczności w wystarczający sposób świadczą o prawidłowości zakwalifikowania zachowania obwinionego przez Sąd Dyscyplinarny I instancji.

Fakt stwierdzenia formalnej realizacji znamienia z art. 137 § 1 pkt 5 Prawa o prokuraturze nie oznacza jednak, że spełnione zostały wszystkie warunki pociągnięcia do odpowiedzialności dyscyplinarnej, gdyż ze względu na stosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym regulacji prawa karnego materialnego i procesowego konieczne jest zawsze rozważenie, czy określone zachowanie, formalnie wypełniające znamiona określonego przewinienia dyscyplinarnego, posiada taki status ze względu na odpowiednio wysoki poziom bezprawia. Stosownie do art. 1 § 2 k.k. w zw. z art. 171 pkt 1 Prawa o prokuraturze, nie stanowi przewinienia dyscyplinarnego czyn, którego społeczna szkodliwość jest znikoma.

Sąd Najwyższy uznał, że analiza okoliczności podmiotowych i przedmiotowych zachowania obwinionego S. S., w kontekście elementów rzutujących na społeczną szkodliwość czynu określonych w art. 115 § 2 k.k. prowadzi do wniosku, że zachowanie to jest społecznie szkodliwe w stopniu znikomym, co w myśl art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 Prawa o prokuraturze doprowadziło do umorzenia niniejszego postępowania.

Według art. 115 § 2 k.k. w zw. z art. 171 pkt 1 Prawa o prokuraturze przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd bierze pod uwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia.

Ustawodawca uznał, że udział prokuratorów w stanie czynnym w pewnych formach życia publicznego, polegający na członkostwie w zrzeszeniach, pełnieniu funkcji w fundacjach nieprowadzących działalności gospodarczej lub przed 1989 r. – na członkostwie w partiach politycznych, powinien być jawny. Nie ulega przy tym wątpliwości, że ocenie społecznej poddana w tym trybie jest zwłaszcza okoliczność pozytywna, a co za tym idzie rodzaj działalności, jaki związany jest z określonym zrzeszeniem, czy też w przeszłości z określoną partią polityczną w kontekście

wykonywania czynności w ramach zawodu prokuratora. Czynności te, niezależnie od weryfikacji procesowej czy służbowej, zdaniem ustawodawcy powinny także podlegać ocenie społecznej, w kontekście możliwego wpływu celów zrzeszenia, do którego prokurator należy, czy celów partii politycznej do której należał przed 1989 r. Z pewnością zatem inaczej należy ocenić zaniechanie złożenia oświadczenia z art. 103a § 1 Prawa o prokuraturze przez osobę, która należy lub należała do określonych struktur, a inaczej przez osobę, która do takich nie należała. Sąd I instancji nie ustalił, by obwiniony S.S. należał do organizacji wskazanych w wymienionym przepisie, ani by pełnił funkcje we wskazanych tam fundacjach. Orzeczenie zostało zaskarżone wyłącznie na korzyść, co powoduje, że ustaleń takich, które byłyby niekorzystne dla obwinionego, nie może dokonać również Sąd Najwyższy jako Sąd odwoławczy (art. 434 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 Prawa o prokuraturze). Z tego względu należy uznać, że dobro prawne, jakie związane jest przypisanym obwinionemu zachowaniem zostało naruszone w sposób minimalny – ocenie społecznej nie została bowiem poddana okoliczność w istocie obojętna z punktu widzenia postrzegania pracy prokuratora, a mianowicie to, że w zakresie przewidzianym w art. 103a § 1 Prawa o prokuraturze obwiniony nie uczestniczył ani nie uczestniczy w życiu publicznym. W związku z tym nie została wyrządzona żadna szkoda, którą i tak można rozważać jedynie w kontekście dostępu do informacji.

Za przyjęciem, że czyn obwinionego cechował znikomy stopień społecznej przemawia również fakt, że jak ustalił to Sąd Dyscyplinarny, był on zawieszony w czynnościach służbowych od 7 marca 2005 r., a więc przez niemal piętnaście lat poprzedzających przypisane mu zachowanie. Oczywiste jest, że przez ten czas nie wykonywał czynności służbowych, a jak wskazano, naruszony przepis ma służyć ocenie społecznej funkcjonowania w życiu publicznym prokuratorów w stanie czynnym, którzy co do zasady w ramach codziennej pracy wykonują czynności służbowe. Pomimo zatem, że od strony formalnej obowiązek ustawowy został przez obwinionego naruszony, brak informacji co do jego osoby w Biuletynie Informacji Publicznej, nie spowodował zarazem niemożliwości konfrontacji celów podmiotów, do których potencjalnie mógł on należeć z charakterem wykonywanych czynności, gdyż te ostatnie nie były wykonywane. Należy zwrócić uwagę, że obowiązek z art.

103a § 1 Prawa o prokuraturze nie obejmuje prokuratorów w stanie spoczynku, a więc takich, którzy już z mocy ustawy nie wykonują czynności.

W obszarze znikomego stopnia społecznej szkodliwości sytuuje czyn obwinionego również jego strona podmiotowa. O ile należy zgodzić się z Sądem Dyscyplinarnym, który nie uwzględnił wyjaśnień obwinionego co do niewiedzy w zakresie istniejącego obowiązku wynikającej z braku dostępu do prawniczych baz danych, o ile miałyby ona go ekskulpować, to oczywiste wydaje się w kontekście tych wyjaśnień jako jedyne dowodu, na podstawie którego można dokonać ustaleń faktycznych co do strony podmiotowej, że obwinionemu można przypisać najniższą jej postać, jaką jest nieumyślność, związana z brakiem podejmowania czynności pozwalających na zapoznanie się ze stanem prawnym rzutującym na ustawowe obowiązki prokuratora. Na fakt braku bieżącego śledzenia stanu prawnego wskazuje już sama długość okresu zawieszenia – skoro obwiniony przez tak długi okres czasu nie mógł podejmować żadnych czynności procesowych i służbowych, wiarygodne jest, że z własnej inicjatywy nie śledził zmian stanu prawnego dotyczącego również jego grupy zawodowej. Oczywiste jest, że ocena najniższej z form strony podmiotowej musi być w kontekście oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu inna, niż popełnienia zachowania w zamiarze bezpośrednim lub ewentualnym.

Konieczne było uwzględnienie również faktu, że brak w istocie jakiegokolwiek aktywności zawodowej obwinionego przez tak długi okres, także w czasie popełnienia przypisanego mu czynu, skutkowało tym, że czyn ten znany był jedynie przełożonym obwinionego, w związku z przewidzianą w ustawie drogą służbową właściwą dla złożenia oświadczenia.

Te okoliczności powodują, że łącznie uwzględnione wszystkie kryteria społecznej szkodliwości czynu z art. 115 § 2 k.k. w zw. z art. 171 pkt 1 Prawa o prokuraturze, doprowadziły Sąd Najwyższy do konkluzji, że przypisany czyn jest czynem o znikomym stopniu społecznej szkodliwości, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego orzeczenia i umorzeniem postępowania.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania wynika z art. 166 Prawa o prokuraturze, zaś o wysokości wynagrodzenia obrońcy z urzędu za postępowanie odwoławcze – z § 17 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2019, poz. 18).